

TELEGRAFUL ROMÂN

Apare Marțea, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strălătare pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele neîntinse se refuză. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl., rându-se cu litere armonice

Nr. 6257 Bis.

[2-3]

CONCURS

Devenind vacant un stipendiu de stat de una mie (1000) coroane destinat pentru calificarea superioară a absolvenților de cursul teologic din seminarul nostru arhiepiscopal, pentru ocuparea aceluia se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în ziarul „Telegraful Român”.

Cel-ce va obține acest stipendiu este obligat a obține studii speciale pedagogice, și după-ace va depune la finea anului al doilea la universitatea din Budapesta esamenul fundamental de stat, va fi obligat a face celalalt 2 ani la vre-o universitate împreună cu seminarul pedagogic în Germania, având a face apoi tot la universitatea din Budapesta esamenul obligat pentru profesorii de la școlile medii.

Suplicile concursuale sunt a se trimite la Consistoriul arhiepiscopal, prevăzute cu următoarele documente:

- a) carte de botez;
- b) testimoniu de maturitate;
- c) absolutoriu teologic;
- d) eventual alte documente recomandătoare;

e) revers, că după absolvare se va aplica în serviciul arhiepiscopiei, la postul care i-se va designa.

Cererile înrate după expirarea concursului nu se vor lua în considerare. Sibiu, 22 Iunie 1904.

Consistoriul arhiepiscopal.

Serbătorirea lui Stefan cel Mare.

Au trecut zilele de sărbătoare, și viața românească își va fi luat pretutindenea de nou cursul de mai înainte. Cei ce au putut participa la frumoasele serbări aranjate întru memoria celui mai mare domn român și în prima linie a celui mai bun creștin din vremile sale, întru memoria lui Stefan cel Mare și Sfânt, vor fi adus sigur cu ei dulci suveniri, cari imprimate au să le rămână în ceie de în inimă multă vreme; ear' cei ce de parte au trebuit să stea de ele, regrete vecinice vor purta în inima lor, și acuzări asupra vremilor grele prin cari trecem. Căci locul tuturor Românilor ne era acolo, în jurul mormântului lui Stefan cel Mare și Sfânt.

Ce au sărbătorit Românii în 2 și 3 Iulie v.? Nimic alta de cât aducerea aminte a unor vremi foarte îndepărtate, cari erau grele din cale afară pentru ei, dar' au fost și frumoase, neasemănat de frumoase. Atât de bine a zugrăvit dl Spiru Haret, ministrul român de instrucțiune, aceste vremi de înfruntare, în frumosul discurs rostit în București!

Ce era Moldova pe vremea când Stefan cel Mare a ajuns să o domnească? ... „O țară mică, slabă, cu populațiune rară și săracă, — a zis domnul Haret. Hotarele ei din toate părțile erau încunjurate de erzuți puternici, ale căror poște nu erau nici odată saturate, a căror invidie nu era nici odată adormită, pe a căror vorbă nu se putea pune nici odată temei. Despre răsărit hotarul țării era bătut de ultimele dar' furișele valuri ale potopului de barbari, care timp de o mie două sute de ani trecuse dintr-acolo peste noi asupra Eu-

ropiei. Din miazăzi năpădise noianul otoman, care cu patru ani mai înainte aruncase la pământ cele din urmă rămășițe ale vechii împărății romane. La apus și la miazănoapte aveam vecini ale căror gânduri umblau după câștiguri ușoare, dar' nu puteau înțelege primejdia comună a creștinătății. Înăuntrul, țările române erau sfâșiate de lupte cari făceau să se schimbe domni la câte trei-patru ani, mai todeauna cu ajutorul străin. Oștile ungurești, poloneze și turcești își făceau întru una drum, ca să aducă un domn nou, sau ca să gonască pe cel de mai înainte, prădând și sărăcind țara la fie-care invazie nouă.

În astfel de vremi a luat coroana fiul vitelului Bogdan-Vodă. Câteva zile i-au fost de ajuns, ca să pună pe fugă pe nemernicul ucigaș al tatălui său; dar' o jumătate de secol nu l-au mai putut clinti din loc vijeliile pornite în contră-i fără încetare. O jumătate de secol Stefan-Vodă își învîrtește sabia contra vrășmașilor, cari curg asupra lui din toate părțile; și pe toți îi răstăpă. Trufia sau lăudăroșia unora, puterea neresistibilă a altora, reușea credința a tuturor, s-au zdrobit pe rând de pieptul de aramă al domnului moldovean.

Grele dar' frumoase vremi au fost acelea! Frumos era spectacolul unui petec de pământ și al unui pumn de omeni, cari neînfricoșăți țineau piept unei lumi întregi, pentru apărarea moșiei lor. Frumos era să se vadă țărâ-nimea ridicându-se ca un singur om la glasul domnului său, și înarmată numai cu cōse și topore, risipind ca pulberea în vînt mulțimea fără număr a vrășmașilor! Mare și înălțat era a se vedea cauza creștinătății, pe care cei mari și mai puternici nu știau să o apere, sprijinită de la un hotar la altul, zdrobind și spulberând pe toți cei cari i-se puneau în cale! ...

Sîntădever de frumoase vremi, cari trebuie să umplă de mândrie sufletul fiecărui Român, gândindu-se la ele!

Aducerea aminte a acestor vremi, pe cari le-a creat, în sensul cel mai strict al cuvîntului, Stefan cel Mare și Sfânt, arhanghelul răsunător, — cum îl numește dl Haret, — au sărbătorit-o dește Românii la 2 și 3 Iulie v., nimic alta.

Și au sărbătorit-o cu demnitate, în mod impunător, după cum se va vedea din rapoartele ce urmează.

La Putna.

Serbarea s'a ținut Sâmbătă, 3 Iulie v. în fața mii și jumini enorabe, care sosise la Putna încă în cursul zilei de Vineri. Numărul celor prezenți e pus la 20.000. Vineri sosise la Putna și guvernatorul Bucovinei, prințul Hohenlohe, mareșalul țării Iancu Lupul, și I. P. S. Sa metropolitul Dr. Vladimir de Reptia. Priveghierea ținută din seara, și serviciul divin de Sâmbătă dimineața, a fost oficiat în mănăstirea Putnei, unde e înmormântat Stefan cel Mare, în mănăstirea de el zidită. Regatul român a fost frumos reprezentat la festivitatea aceasta. De la universitățile din Viena, Berlin, Paris, Cernăuți, București, Iași, au mers delegațiuni de studenți. De la noi — nimeni.

Pe mormântul vitelului Domn au fost depuse vre-o șezeci de coroane, întru ele a M. Sale Regelui Carol al României, a damelor române din Bucovina, a secetății istorice din București, etc. etc.

Serviciul domnului metropolit Dr. Repta, cu asistență număroasă. După terminarea liturgiei a urmat parastasul și citirea rugăciunilor. Terminate toate acestea, dl profesor universitar din București, Dr. Dimitrie Onciul, înu al Bucovinei, rostește discursul festiv, în care arată și însemnătatea zilei prăsnuite.

La orele 2 d. a. a fost prânzul. Metropolitul Dr. Repta a salutat pe reprezentantul guvernului, prințul Hohenlohe, care răspundând a spus, că cu bucurie a venit să iee parte la aceste sărbătoare a Românilor. Prințul Hohenlohe a fost salutat apoi și din partea dlui Șendrea, vicepresidentul camerei române din București, în limba franceză. A vorbit în urmă profesorul de universitate Neumann, reprezentantul ministrului de culte de la Viena, și dl Nicu Filipescu din București. Maiestății Sale Împăratului și Regelui Francisc Iosif I. i s'a trimis telegramă omagială, subscrisă de I. P. S. Sa metropolitul și de baronul Hurmuzachi, presidentul comitetului aranjator. Încă în cursul zilei a sosit răspuns de mulțămire, trimis din partea cancelariei de cabinet a M. Sale.

La orele 4 imensa mulțime s'a adunat în grădina mănăstirii, unde corurile societăților „Armonia” și „Academia ortodoxă” au intonat un imn festiv, după-ace apoi a urmat bineventura publicului adunat.

Vorbirea de binevenire a rostit-o dl Tofan, în numele comitetului aranjator. A vorbit apoi Popovici, în numele delegațiunii studenților de la Viena, Covată, din partea studenților macedo-români, Pogonatu, în numele studenților din București, N. S. Ionescu, pentru studenții în litere din București, Rusu, din partea facultății teologice din Cernăuți, dăora Laurenția Gribincea, etc. etc.

O caldă și patriotică cuvîntare a ținut dl profesor universitar din București, Gr. G. Tocilescu.

Răspunsul cancelariei de cabinet, expedat din Ischl, unde petrece acum Maiestatea Sa, a fost următorul:

„Eminenței Sale Metropolitului de Repta! M. Sa I. și R., cu o deosebită satisfacție a binevoit să iee cunoștință de expresia neîrămutatei credințe ce i-s'a exprimat cu ocazia serbării centenarului al patrulea de la mărta principelui Moldovei Stefan cel Mare. Maiestatea Sa mulțamește Eminenței Vostre, cum și tuturor oșpeților adunați, pentru manifestarea făcută și cu această ocaziune.”

S'a remarcat mult deosebită atențiune dată consulului român din Cernăuți, dlui Cogălnicean, care pretutindenea a avut locul de onoare. S'au vădut multe steaguri naționale române.

La Suceava.

Serbarea din Suceava a avut un caracter mai mult local. Cu toate acestea a decurs în fața unui public foarte numeros. Afară de inteligența din districtul acesta, a participat la serbare popor chiar și din comune îndepărtate, țărani din munți, conduși de preoții și vornici lor. Oșpeți din România încă au fost mulți.

Insemnătatea zilei a fost anunțată noptea la orele 12, când 6 buciumași au început să sufle din buciume, ca pe vremea lui Stefan cel Mare, de pe ruinele cetății principilor de odinioară moldovenești. Dimineața apoi de la 7—8 au sunat clopotele la toate bisericile din Suceava. Serviciul divin l'a oficiat

P. C. Sa egumenul Gedeon Balmoș cu asistență număroasă, în biserica Mirăuților, de unde apoi clerul și poporul a mers în procesiune la ruinele castelului domnesc din apropierea orașului Suceava. Aici s'a oficiat parastas și s'au citit rugăciuni.

După sfîrșirea acestui act solemn și înălțător, profesorul de la gimnaziul din Suceava, dl Eusebiu Popovici a rostit un frumos discurs ocașional, corul „Porumbescu” a cântat oda ocașională a lui Bumbac, și serbarea a fost terminată. Publicul a plecat îndărăt în oraș întru bucurie și întru încredințare în înfruntarea sunetelor buciurilor cari anunțau încheierea serbării.

La Academia Română.

Vineri, 2/25 Iulie, Academia Română din București a ținut sedință solemnă, pentru a serba și ea aniversarea celui de al patrulea centenar de la mărta lui Stefan cel Mare.

Sedința a fost deschisă la orele 2 și jumătate prin presidentul I. Kalinderu, care comunică întâiu mărta profesorului Ionescu-Gion, fost membru corespondent al Academiei, și în urmă cetește un frumos discurs comemorativ.

Al doilea discurs ocașional l'a rostit dl D. A. Sturdza, secretarul Academiei și prim-ministru al României. În urmă dl Spiru Haret, ministru de culte și instrucțiune publică face comunicarea, că ofere Academiei 50 medalii de aur, bătute cu ocaziunea serbării de către ministerul instrucțiunii publice, pentru comemorarea zilei.

După o pauză de 10 minute se dă cuvîntul dlui N. Iorga, care a ținut un lung discurs despre Stefan cel Mare, Mihail Vi-teazul și Metropolia Ardealului.

Sedința solemnă a „Academiei” s'a terminat la orele 4 și un sfert.

În București.

Mărta și impunătoare a fost sărbătorirea lui Stefan cel Mare în capitala regatului român, în București. Toate casele pavasate. Serbarea s'a ținut afară la șosea, unde au fost ridicate mai multe tribune, frumos decorate. Una dintr-tribune a fost rezervată pentru ceremonia religioasă. În interiorul acestei tribune era construită o esactă reproducere a capelei de la Putna și a mormântului lui Stefan cel Mare. În jurul acestui mormânt s'au postat profesorii, înalțarii ai statului și ministrii universitari.

La orele 8 dimineața sosese Altețele Lor Regale, principele Ferdinand și principele Carol, veniți anume de la Sinaia, pentru a lua parte la patrioțica serbare. Imediat se începe ceremonia religioasă, oficiată de P. S. Sa arhierul Nifon Ploieșteanul, încunjurat de clerul cler din capitală. Răspunsul le-a dat corul metropolitan. Când s'a citit rugăciunea publicată în nrul 62 al ziarului nostru, Altețele Lor Regale, principele Ferdinand și principele Carol, și totă asistența au înghenunchiat cu evlavie în fața mormântului.

După terminarea serviciului religios a cântat corul școlilor de băieți și fete cântecul „Stefan, Stefan, Domn cel mare, sémân pe lume nu are”, ear' corul societății „Carmen” a intonat „Deșteaptă-te Române”.

Au urmat apoi discursurile.

Întăiu a vorbit studentul în drept V. Rațiu, glorificând memoria marelui Domn, după el a luat cuvîntul dl I. Bogdan, care a arătat în trăsuri generale faptele și vitejia lui Stefan, și în urmă a rostit dl Spiru Haret, ministru de instrucțiune publică un avîntat discurs patriotic.

A urmat declamarea unei părți din Dumbrava Roșie, apoi de nou intonarea cântării „Deșteaptă-te Române” și a „Imnului re-

gal^u, după-ace apoi s'a început defilarea armatei și a elevilor de la școlile secundare, speciale și superioare.

Defilarea a fost încheiată de către *cortegiul istoric*, care avea să încheiuiască intrarea în Suceava a lui Ștefan cel Mare, însoțit de Vlad Tepeș. Și a fost frumos acest cortegiu istoric! În frunte au venit buciur-mași, sunând din lungile lor buciurme, apoi aurlași și trîmbițași. A urmat steagul, la fel cum a fost steagul lui Ștefan cel Mare, găsit la muntele Athos, și în jurul steagului garda de onoare. În sfîrșit apare maiestros Ștefan cel Mare, tinăr, cu plete lungi și blonde, cu ochi albaștri, îmbrăcat în haine de ceremonie, cu Coróna pe cap și în mână cu sceptrul țerii Moldovei. Lângă el, alături, Vlad-Tepeș cu o căciulă împodobită cu margaritare, și în mână cu sceptrul Munteniei.

A urmat apoi grupul copiilor de casă, sfetnicii domnului, sfatul boerilor mari, pîrcălăbii, aprozii și corpul hânsarilor, format din cete comandate de *viteji*. Fie-care ceta de voinici avea în frunte un halebardier. Cetașii erau îmbrăcați în costume naționale moldovenești. Au fost 15 cete, ear' *viteji* cari le comandau, aveau pe umăr câte un topor cu două tălșuri.

În fruntea și în urma cortegiului istoric mergea câte un pluton de gendarmi călări.

Cortegiul istoric a parcurs calea Victoriei întregă, până la Bulevardul Elisabeta, admirat fiind de imensul public, care sorbea cu ochii măreția și noutatea priveliștei. Personalul cortegiului istoric a fost recrutat dintr-o soldație regimentului 2 de călărași, ear' aranjamentul și desemnul costumelor istorice a fost făcut de pictorul Costin Popescu. Pe cheiul Dâmboviței cortegiul istoric a fost fotografiat.

Serbarea a decurs în cea mai frumoasă ordine și spre mulțămirea generală. La orele 11 a fost terminată.

La Iași.

Și aici a fost *cortegiul istoric*, care la orele 8 dimineața a trecut prin stradele principale frumos pavoazate ale orașului, în frunte cu muzica militară, urmat de școlile secundare de băieți și fete, și de numeroase societăți, cu drapele, pentru a ajunge la metropolie. Aci, în catedrală, a fost oficiat serviciul divin de către I. P. S. Sa. Metropolitul *Partenie*, încunjurat de clerul înalt.

După terminarea serviciului religios întregul cler și public a mers la statua lui Ștefan cel Mare, unde s'a oficiat parastasul și s'a cetit rugăciunea de către însuși Metropolitul.

A vorbit apoi dl. *Rășcanu*, profesor universitar, arătând faptele și vitejia marelui Voevod. După el a vorbit dl. *Nădejde*, directorul gimnasilor Ștefan cel Mare, în urmă dl. *Gane*, prefectul județului, și dl. *Manolescu*.

A urmat defilarea. Întău cortegiul istoric, apoi elevii de la diferitele școli și societățile, în urmă armata.

La orele 11 defilarea a fost terminată. Săra a fost retragere cu torțe în oraș.

Pe alte locuri.

Și așa cum a fost serbătorită rara zi în Putna, Suceava, București și Iași, a fost ea serbătorită și în celelalte orașe mari din regatul român, în toate. Ba a fost serbătorită și la sate. Mai frumoasă a fost serbarea din comuna *Borzești*, județul Bacău, unde s'a născut și și-a petrecut copilăria Ștefan cel Mare. La serbarea din comuna aceasta a participat și ministrul de culte și instrucție, dl. *Spiru Haret*, însoțit de dl. *I. Bianu*, profesor universitar, Petru *Gérbovicean*, administratorul casei bisericilor, și de alții. Aici serbarea s'a ținut Sâmbătă în 3/16 Iulie.

Ziua de 2/15 Iulie a fost de altcum zi de generală *serbătoare* națională în regatul român. Ziarele n'au apărut, în ateliere nu s'a lucrat, prăvăliile în cea mai mare parte au rămas închise.

Așa e bine și așa e frumos. Așa a putut să dovedească poporul român că a meritat pe Ștefan cel Mare, pe care i-l'a trimis prevedința înainte cu patru sute de ani.

Din rapoartele date se poate constata, că serbările n'au avut caracter demonstrativ, contrar Magiarilor, ci caracter curat cultural-istoric. A fost deci greșită judecata celor ce li-au atribuit înainte de vreme alte tendințe.

Discurs festiv

ținut la încheierea anului școlar de la școlile medii gr.-or. române din Brașov în 27 Iunie v. a. c. din partea directorului V. Onițiu.

(Fine.)

II. Al doilea postulat al pedagogiei speciale române va trebui să fie *cultul cel mai intensiv al iubirii de adevăr și lupta cea mai aprigă contra minciunii și a falsității*. Și aici, ca în toate, e de sine înțeles, că persoana educatorului trebuie să fie modelul viu al elevilor. Un tată sau un dascăl mincinos, zadarnic se încercă a crește copii cari să iubească adevărul. Pedagogul român să facă pe copilul mincinos să simtă răceala sa severă, înstrăinarea sa indignată de imoralitatea ce residă în minciună, și în același timp el să cuprindă cu razele calde ale simpatiei, dragostei și protecțiunii sale părintești pe copilul iubitor de adevăr, sau pe cale de a se desbăra de deprinderea rea a minciunii. Și în această privință se reclamă earăși multă precauțiune. Copiii se servesc de minciună de obicei când au comis o faptă punibilă, de ale cărei consecuențe neplăcute speră astfel să scape. Pe cât de greșit ar fi, ca pedagogul să iee minciuna drept bani buni și elevului să-i succedă astfel prin minciună de a scăpa de pedepsă, pe atât de primejdios ar pute să fie, dacă prin o aparență și imediată mărturisire de adevăr, elevul ar ajunge la același rezultat, adică, dacă educatorul acum *drept recompensă*, fiindcă a spus adevărul, i-ar erta pedepsa.

O astfel de procedere ar pute să aibă drept urmare, ca elevul mai rafinat să spună, când e strîmătorat, câte un adevăr relativ sau aparent, nu din iubire de adevăr, ci din calcul, de a scăpa astfel mai ușor și mai cu cinste de consecuențele faptelor sale rele. În ambele cazuri scopul dorit nu s'ar ajunge. Căci în cazul prim elevul are să devină mincinos, deore-ce vede că unde nu mai e altă scăpare, acolo minciuna tot îl mai poate scăpa, ear' în cazul al doilea el nu va ajunge în viață nici-odată la acea putere morală, ce o admirăm la bărbății de caracter, adică: *să poarte cu demnitate și fără nici o șovăire consecuențele faptelor proprii*. Deci pedepsirea faptei punibile se impune în ambele cazuri. Deosebirea va fi numai în grad, în modul de executare și în atitudinea educatorului, cari toate nu se pot fixa, ci depinde de la gradul până la care a ajuns el să fie artist în pedagogia practică.

III. Un al treilea postulat al pedagogiei noastre naționale va fi: *să dăm prilej, ca energia, conștiința de sine și de drepturile sale*, cari în germeni plâpîndi se află în sufletul copilului, *să aibă teren de a se manifesta și afirma*.

O cale indirectă spre acest scop este tractarea umană și drăpă și reserved educatorului, de a nu-i impune voința sa și procesul gândurilor sale elevului, ci să urmărească cu paciință formarea și manifestarea acestora din partea elevilor.

O cale directă, mi-se pare, că este a se căuta în conducerea rațională a gimnasticii și a jocurilor gimnastice; ear' în clasele superioare ale gimnasilor în introducerea scrimiei. *Gimnastica* mărește și agerește forțele fizice, ear' un corp viguros, muschi elastici, mișcări sprintene și ușoare sunt condiția fizică a energiei psihice, a conștiinței de sine. *Jocurile gimnastice* cu regulile lor precise și inviolabile impun jucătorilor datorințe și le dau anumite drepturi, datorințe cari nu le pot neglija, drepturi cari nu se pot călca, dacă e, ca jocul să aibă un rost. Ele deci pe lângă că agerește fizicește, în același timp cultivă sentimentul de datorință și afirmă conștiința de drept în sufletul tinerimii. Bine alese și rațional conduse, jocurile gimnastice sunt un factor de educație neprețuit, oferind un larg teren de manifestare a energiei, conștiinței de sine, a sentimentului de

datorință și conștiinței de drept din sufletul tinerimii.

IV. În fine fixează ca al 4-lea postulat al pedagogiei naționale lupta de exterminare ce are s'o poarte ea contra *vrajbei, a certelor rătăcirii* dintr-o copilărie, și în contra bazei lor psihologice, *ura, invidia și nesățul*. Una dintr-o cele mai grele probleme! Nu pentru-că nu ar exista proceduri și remedii pedagogice în contra acestui rău, dar' pentru-că răul acesta la noi este atât de lătit, în cât oferă zilnice pilde vii copiilor, pilde cari contracărăză ori-ce acțiune pedagogică. Vrajbă e în presă, vrajbă e în viața bisericească, vrajbă e între vecini, vrajbă e prea de multe ori în casă între membrii familiei; dar' ce se mai zici, dacă vrajba se înuibă și într-o dascălii aceleiași școle, un lucru care la noi nu se numără într-o raritate.

De aceea aci în prima linie se cere, ca să ne educăm noi înșine, noi cei mari. Până când nu se vor îndulci raporturile dintr-o noi în viața publică și privată, — școla nu va pute să facă aproape nimic în acest punct.

*

Timpul și locul nu-mi permit să intru în amănunte. Dar' nici n'am avut intenția aceasta. Tot ce am voit a fost să atrag luarea aminte a tuturor elementelor noastre culte, cari se preocupă de creșterea tinerimii noastre, asupra unor probleme speciale, cari în arta pedagogică română reclamă o deosebită considerație.

Și dacă prin espunerile mele ținute în liniamente generale mi-a succed să vă stîrnesc interesul pentru problemele amintite și să vă dau un material modest de cugetare și de aprețire, — atunci cred că abuzul făcut cu îndelungată dvăstră răbdare își va primi scusa sa de la prietinesca dvăstră bunăvoință.

Cu aceste declar anul școlar 1903/4 încheiat.

Vorbirea deputatului Dr. A. Vlad

rostită în ședința din 6 Iulie n. a. dieței ungare.

(Urmare.)

Și tocmai acest fapt aruncă o lumină tristă asupra partidului și ideilor liberale, că dreptul de asociare și întrunire care formeză dreptul cardinal al cetățenilor, nu e regulat prin legi. Acesta atîrnă întru toate de la voinția autorităților administrative și când s'a adus legea privitoare la judicatura administrativă s'a ocolit intenționat, ca astfel de întrebări, cari sunt de natură pur constituțională și civilă, să fie cuprinse în sfera de activitate a judecătorilor administrative.

(Scaunul presidențial îl ocupă *Perczel Dezső*, președintele dieței).

În această privință și-a rezervat domnul ministru dreptul discrețional. Vreau să scot în evidență încă un singur fapt, care de asemenea formeză hotărît și fătios o călcare de lege. În Bistrița membrii congregaționali români au format club independent pentru propășirea intereselor lor. Acest club la propunerea cumnatului actualului ministru, fișpanului de acolo, a fost desființat de căpitanul de poliție, ear' împotriva membrilor clubului s'a introdus cercetare pentru transgresiune.

On. Casă! Acesta procedură a guvernului, respective a autorității din Bistrița e un atentat în contra libertății civile și a dreptului de întrunire.

Iuliu Vancsó: Pentru-ce a fost această transgresiune?

Aurel Vlad: A fost transgresiune pentru-că nu știu care ministru de interne a liberat o ordonanță în care se spune, că pe basă de naționalitate nu se pot forma reuniuni.

Iuliu Vancsó: E lucru clar!

Aurel Vlad: Din care lege rezultă? (Mișcare în centru). De altfel îi mulțămesc colegului meu, că a sulevat și această chestie. Îi mulțămesc pentru aceea, pentru-că ministrul a motivat această procedură prin executarea legii de naționalități referindu-se la introducerea aceleia, care spune tocmai intrariul la ceea-ce domnul ministru vrea să deducă dintrînsa. Introducerea din legea privitoare

la egala îndreptățire a naționalităților enunță dreptul de egalitate ca un principiu fundamental general, care numai în privința folosinței limbilor este limitat, dar' în ceea-ce privește formarea partidelor politice legea nu conține nici o restricțiune. (Contraziceri în centru). Ear' ceea-ce nu e oprit de lege, cel puțin ca jurist așa știu, e permis.

Iuliu Vancsó: Există partid național român?

Aurel Vlad: O să mă ocup și de acesta, dar' tocmai această întrebare a colegului meu, tocmai sulevarea acestei chestiuni dovedește cât e de absurd punctul de vedere pe care se razimă dl ministru și colegul meu. Îmi pune întrebarea: dacă există partid național român? Da, există. Și nici domnul ministru, nici altă putere nu va pute împedeca existența aceluia, căci precum nu s'a putut împedeca, ca eu s'ajung pe basa acestui program, tot așa nu se va pute împedeca să nu între mai mulți, cu același program, în acest parlament. Viitorul o va dovedi. Și dacă dl ministru poate împedeca existența partidului în provincie, nu va pute însă împedeca — dacă noi o vom afla de consult — să validăm, acel program aici, în parlament. Din punct de vedere constituțional acest lucru stă astfel, și în această privință ies pe teren cu ori-care jurist public. Ori domnul coleg vrea să-i dea domnului ministru o așa putere discrețională, ca și în parlament să potă face cu neputință formarea unui astfel de partid? Eu cred, că nu. Dimpotrivă, cred că dreptul de imunitate ne apără de aceste volnicii ale domnului ministru.

Z. Lengyel: Dreptul de imunitate e numai pe hârtie.

Aurel Vlad: Multe sunt la noi numai pe hârtie. În mod legal acesta nu se poate împedeca. Domnii pot fi de părerea, că nu e la loc, că nu e cu scop, că nu e patriotic; dar' nu pot împedeca aceasta, fiindcă nu li-e cu putință.

Acum o să revin asupra chestiunii de naționalități accentuată în programul guvernului, care chestiune în cursul desbaterilor a fost atinsă de mai mulți deputați, colegi de ai mei.

Colegul nostru baronul Desider Bánffy a declarat alaltăieri, că el aderază la politica națională șovinistă magiară, care culminează în tendința, ca naționalitățile în statul magiar să fie contopite în totă privința și ca naționalitățile din Ungaria să fie stirpitate; ear' pentru motivarea acestei politici invocă argumentul, că aceasta este singura politică directă, care asigură existența statului ungar pe viitorii.

Zoltán Lengyel: Despre stirpire n'a putut vorbi. La asta nu mă aștept de la el!

Aurel Vlad: Mă rog ertați-mă, baronul Desider Bánffy a declarat, că aceasta e singura politică rezonabilă, dar' dacă avem în vedere, că baronul Bánffy și în alte chestiuni importante a fost în rătăcire, lucru pe care l'a și recunoscut aici ulterior, atunci e foarte probabil și sunt aproape singur, că e în rătăcire și în această chestiune. Pentru susținerea punctului său de vedere aduce argumentul, că în Europa numai state naționale există și că statele se formeză sub egida principiului de naționalitate. Dintr'un punct de vedere baronul Desider Bánffy are dreptate, căci istoria ne dovedește, imperiul german și Italia s'a consolidat pe baza principiului de naționalitate. Dar' nu se poate afirma, că numai principiul de naționalitate a fost care a creat consolidarea acestor state, ci au contribuit la aceea și alți factori.

Daniel Molecz: Idealul național!

Aurel Vlad: Națiune la noi înseamnă, cel puțin după definiția legală, națiunea politică, pe când noțiunea de naționalitate nu este noțiune politică, ci etnică. Este adevărat, că unitatea Germaniei și a Italiei s'a format sub influința principiului de naționalitate. Dar' pe terenul formațiunii de stat nu principiul național este singurul factor compunător de stat, ceea-ce reiese din aceea, că cu totă unitatea imperiului german, germanul, francezul sau italianul din Elveția nu doarește a face parte din Germania, Franța sau Italia, ci persistă a rămâne Elvețian, fiindcă se simte bine ca atare; fiindcă se identifică cu statul și fiindcă statul îi voeste binele. Tot așa e și la noi.

(Va urma.)

Societatea de lectură „Andrei Șaguna”.

Raport general despre activitatea societății de lectură „Andrei Șaguna” (în cursul anului școlar 1903/4. (Urmare).

II. Averele societății.
Biblioteca.

Societatea și-a îndreptat în deosebi privirea asupra augmentării bibliotecii sale cu cărți de valoare și corespunzătoare mențiunii membrilor ei, având în vedere în acest an mai ales ramul teologic.

La începutul anului școl. 1903/4 biblioteca consta din 2653 opuri în 3420 volume. În decursul acestui an s'a înmulțit cu 298 opuri în 474 volume, constând deci cu finea anului școlar curent biblioteca din 2951 opuri în 3894 volume. La acest număr frumos societatea a ajuns prin procurări din mijloacele sale proprii, parte prin donațiuni de la corporațiuni și singuratici.

Din mijloacele sale proprii societatea a procurat 142 cărți în 161 volume, cari au costat 533 cor. 40 fl.

Ca donațiuni au încurs 204 opuri în 217 volume. Cea mai frumoasă donațiune a făcut-o Preacuviosul Sa d. dr. Eusebiu R. Roșca, protosinodul, director seminarial, de 116 opuri în 119 volume. Au mai donat:

a) Ministeriul reg. ung. de culte și instrucțiune publică. A siketnéma-oktatás és nevelés közkönyve, de Scherer István.

b) Academia română: Anale academice române pe an. 1902/3 seria II, tom XXV, (2 vol.). Mijloacele de investigațiune ale meteorologiei.

c) Asociațiunea pentru lit. rom. și cult. pop. rom.: Posta, telegraful, telefonul, de G. Todici. Casa părintescă, de I. Popea. Despre testament, de Dr. V. Moldoven.

d) Departamentul „Lugoș” al Asociațiunii: Tabla de la Lugoj, de Dr. V. Braniște.

e) Direcțiunea seminarială: A pécsi püspöki hittudományi intézet évkönyve 1902/3, de Dr. Szilvek. Jahresbericht des gr. or. Ober-Gymnasium 1902/3, de Stefan V. Repta. Istoriile lui Herodot, de Dr. Ghica.

f) Direcțiunea școlii civile a Asociațiunii: Programa școlii de fete a Asociațiunii 1902/3, de Dr. V. Bologa.

g) Direcțiunea școlii capitale din Seliște: Anuarul III al școlii capitale din Seliște, de D. Lăpădat.

h) Redacțiunea fôiei „Telegraful Român”: Pedagogia, de I. Popescu. Psychologia empirică, de I. Popescu. Gedichte aus Eminescu, de V. Teodan.

i) Redacțiunea fôiei „Fôia Poporului”: Istoriile biblice, de G. Ludu și I. Darius. Dispute cu Nazarenii, de A. Bartolomeu. Prăsirea pomilor, de N. Albani. Colindele Crăciunului și ale Paștilor, de P. Băncilă. Gramatica română pentru școlile populare, partea I, de P. M. Liuba. Nașterea, viața și pieirea lui Ioscaruteanul, de un călugăr. Călinariul popular pe an. 1904. Trei piese teatrale, de Teochar Alexi.

j) Societatea „Junimea” din Cernăuți: Făt-frumos în grădina sf. Vineri, de Const. Berariu.

l) Societatea de lectură „Petru Maior”, din Bistrița: Raport general pe a. 1902/3.

m) Societatea de lectură „România Jună” din Viena: Raport general pe a. 1902/3.

n) Autori: Cum s'a propovăduit unirea în Bihor?, de Dr. George Alecsici, profesor universitar în Budapesta. Igiena școlară, de Dr. Ilie Beu, medic. a) Chemarea învățătorului și b) Școala, schițe umoristice de Ioan Bota, învățător. Visuri trecute, de Alexandru Ciura, profesor gimn. Prime, poesii de Dimitrie Crușu din Seliște. Cronicarii greci, cari au scris despre Români în epoca fanariotă, de Constantin Erbeceanu, profesor la facultatea teologică din București. a) Vincențiu Babeș, ca director de școle b) Învățământul pentru nobilitarea sentimentelor, și c) Anuarul școlii române din Lugoj, 1902/3, de George Joandrea, director. a) Ilirii, Macedo-românii și Albanesii, și b) Intru memoria lui G. Barișu, de Dr. Atanasie Marienescu, jude de tablă în pens., membru al academiei rom. Istoria bisericii române, de Simion Popescu, protopresbiter, București. Metropolia Românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria, de Dr. Ilarion Puscariu, archimandrit și vicar al arhiepiscopesc. La Roma, de Ioan Russu Șireanu, redactor. Cântece, de Emilian Sabo, profesor

gimn. a) Treptele formale ale învățământului, și b) Viața și activitatea lui Dr. D. P. Barcianu (2 vol.). de Dr. Petru Șpan, prof. sem. (Va urma).

NOUTĂȚI

Centenarul împărăției austriece. În 15 August se împlinesc o sută de ani de când împăratul roman și rege al Ungariei, Francisc I, prevădând că titlul de „împărat roman” în urma constelațiunilor provocate de războiul lui Napoleon este pierdut pentru domniitorii Austriei, a luat titlu de „împărat austriac”. Patenta prin care acest act a fost comunicat poporului, a fost publicată în numărul dto 15 August 1804 al monitoriului oficial austriac.

Incendii pretutindenea. În curs de o săptămână nu mai puțin de cât în douăzeci comune au fost incendii mari, cari pe alocurea au luat victime și vieți omenești. În Liptó-Szentmiklós au ars Vineri douăzeci case și optzeci clădiri economice (într-o casă și sinagoga și birourile oficiului stărei civile); tot Vineri au fost puse la foc comunele Bănkesszi și Kiskesszi, și cincisprezece jug. din pădurea de la Solymár a contelui Camil Karácsonyi; în 11 Iulie au ars în comuna Felső-Mostyencz taeisprezece case împreună cu toate clădirile economice din jurul lor; în 13 Iulie au ars în Palócz treizeci și opt de case împreună cu clădirile economice; în 14 Iulie a fost foc mare la Jógérul și marea mânăstire a vapor din Szolnok; în 15 magazinul de lemne al firmei Wolf și Trostler din Neopanta; apoi în Szentivány au ars cincisprezece case, în Szentivány au ars opt case, în Feketeput cinzeci și șase case de locuit și mulțime de clădiri laterale, în Bajorvágas și Pusztamező (în 9 Iulie) câteva jug. pădure și în Balázsvágas (în 10 Iulie) 157 case, aproape întreg satul, în Tarnócz în 15 Iulie a ars o mare parte din pădurea eraria; totatunci din pădurea contelui F. Széchenyi în lungul căii terate Bars-Pecs au ars o sută jugere; în Rastavița au ars optsprezece case, în Finta douăzeci, în Lénárt douăsprezece, în Girált douăsprezece (într-o casă și casa parohială rom. cat.) pe comuna Köpcesény (în comitatul Mosony) a ars Sâmbătă aproape întregă, perind în flăcări și mulțime de animale domestice. — Aprope toate aceste nenorociri au provenit din neglijă, deosebi însă din cauza băștelor, cari făcându-și rost de chibrit și ascunându-se pe după suri etc. s'au jucat „de-a tertul” și alte petulanțe nesocotite.

Carte aprobate. Înaltul ministeriu de culte și instrucțiune publică prin rezoluțiunea sa din 6 Iulie a. c. nr. 2384 a aprobat pentru școlile cu limba de propunere română manualul „Învățământ practic din literatura naturală pentru școlile populare”, lucrată după cel mai nou plan ministerial, cu ilustrațiuni numerose, de Iuliu Vuia. Editura librăriei Ciurcu în Brașov. Preț 60 firlu.

O nouă teorie asupra cancerului. În reuniunea medicală din Dresda profesorul Dr. Kelling a ținut zilele trecute prelegere despre bôla numită cancer (rac), în care față cu teoria lui Virchow (că celulele cancerului provin din degenerarea celulelor corpului omeneș) susține că celula cancerului e celula străină, care se dezvoltă pe corpul omeneș în mod parazitic. Rămâne numai să se constate: cum și în ce chip ajung aceste celule în corpul omului? Kelling în cursul cercetărilor sale a constatat câteva cazuri, în cari tumora (umflătura) cancerului de stomach s'a dezvoltat din albumina ouălor. A constatat apoi, că bolnavii respectivi aveau obiceiul să mănânce ouă crude (neferte) și e foarte probabil că racul h-s'a dezvoltat în stomach din embrionul albușului.

Lăcuste. Ziarele din Budapesta aduc știri că Duminecă după amiază mulțime mare de lăcuste italiene au roit pe livețile din Agria ale capitului rom. catolic și în scurt timp au nimicit întreg fânăle. Primăria a trimis 12 lucrători, ca să le pustiască, dar' aceștia nerăbînd, s'a cerut spre acest scop miliție.

Cause mici — efecte uriașe. Săptămăna trecută s'a întâmplat în comuna Bodony din comitatul Heves o nenorocire uriașă, provenită din negrijă unui flăcău. Flăcăul Gábor Imre lega snopi lângă o jiră de paie și în cursul lucrului și-a aprins pipa, ear' chibritul l'a aruncat la o parte fără să l' fi stăns mai întâi. Fiind năduf mare, paiele au luat foc într-o clipă. Din nenorocire, ear' tocmai vînt mărîc, care a dus schinteile de la casa la casă, așa că în urmă nu mai era vorbă de salvarea averilor și stângerea focului, ci căuta fie-care să se scape din dăgălele ucigătoare. Din 260 case, erau cu foc, au arădat, au arsură 232 împreună cu 700 de clădiri economice, cu totul ce se afla în ele: bucate, vite, etc. Au ars în flăcări și șapte oameni, ear' 150 de inși au scăpat cu răni grave.

Himen. Dl Ioan Coman, absolvent de teologie, s'a fidațat cu dăra Virgilia Dima, fîica parohului Ioan Dima din Sita-Buzău, tractul Treiscaune.

Petrecerea din Poiana. Ni-se scrie, că petrecerea de vară, aranjată Duminecă în Poiana în pădurea „Staula” a avut succes desăvîșit. Lume multă, timp frumos, voce bună până în asfințit de sôre. Petrecerea a fost aranjată de către studenții din Poiana. Inteligența din loc, preoții, învățătorii, notariul, medicul comunal, toți au luat parte la petrecere. Asemenea și dl domnia din Galeș, Acilenescu, cu familia, și doamna Spornic din Sibiu.

Parastas pentru Dorina Coroian. Duminecă (24 Iulie st. n.) la 10 $\frac{1}{2}$ ore a. m. se va oficia în biserica din suburbiul josefin al Sibiului parastas pentru răposata în Domnul Dorina Coroian născută Rațiu.

Nici cărămizi de coloare „ungurească”. În Ostaria, comună aproape de Ogulnică, la care aparține biserica nouă rom. catolică, al cărei coperiș, ca să fie mai arățătoriu, avea să fie coperit cu țigle de diferite culori. În cursul lucrului credincioșii au observat că pe coperișul bisericii se pun și țigle de coloare verde; au mers cu toții la plebanul și au declarat că lor nu le trebuie biserica coperită cu țigle verzi, fiindcă verdea și coloare ungrăscă, se fie deci delaturate de pe coperiș țiglele verzi. Plebanul nu li-a împlinit dorința, de-și se îmbiaseră să suporte ei cheltuielile cu înlocuirea țiglelor verzi. În urma acestui refuz s'au hotărît toți să nu mai intre în biserică, ear' episcopului (din Zeng) i-au scris să nu-și mai facă osteneală a merge la Ostaria la confirmare, căci în biserică nu va afla nici un credincios.

Calătorie de nuntă — în mörte. Duminecă dimineață, o perechiă tânără, mică la finea din presă, a sărit să facă o mică excursiune cu luntrea pe mare. După ce au eșit înse din port s'a escat vînt mare, pe urma căruia luntrea s'a răsturnat. Perechiă tineră și luntrea s'au înecat, scăpând numai copilul de 12 ani al luntreșului, care s'a prins de luntre până i-au mers în ajutoriu alți luntreși. Perechiă era din Cracovia și plecase în călătorie de nuntă; bărbatul se chiamă Carol Tuninszki.

Intrecere cu sfîrșit tragic. Trei băgăteni din Rooklin (America), pe nume Correl, Snyder și Jewell, s'au pus la întrecere cu trenul-express, călătorii ei cu automobilul. La o încercare a șoselei cu calea ferată automobilul a fos strivit sub roțile trenului, împreună cu cei trei — întrecători.

Pentru candidații de notari. La notariatul din Șipet (comitatul Tîmiş) e vacant postul de notariu-adjunct, care deocamdată se va întregi prin numire. Candidații de notari, necăsătoriți, cari se știe perfect și limba română, se se prezintă cât de curînd la notariul Corneli Popescu în Șipet, ducînd cu sine și documentele de calificare.

Blesură mortală. August Klimó, controlor la calea ferată în Dobriș, s'a dus Joi (în săptămăna trecută) să se radă. În cursul lucrului barbirul i-a făcut o sgarierătură pe obraz, care la început se părea de tot neimportant. După amiază însă obrazul lui Klimó a început să se umfle repede și s' i dăra cumplit. Medicii au constatat intoxicare de sange provenită din sgarieratura căpătată la ras, ceea-ce numai așa s'a putut întimpla, că briciul nu a fost curat. Nenorocitul a murit.

Biblioteca „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu” s'a sporit cu broșura nr. 12 intitulată „Scurtă povățuire la stîrpirea șocorilor de câmp”. Instrucțiunea stațiunii r. u. de stat entomologice. 10 fileri esemplari. Sibiu, 1904. — Tipariul tipografiei Iosif Marschall. Din biblioteca Reuniunii până de present au apărut: „Tineria vitelor” de Eugen Brote, 24 fileri. „Tritoiul” de Eugen Brote, 24 fileri. „Prăsirea velerilor” de Demetriu Comșa, 24 fileri. „Legea veterinară” de Tormay Béla, 80 fileri. „Însoțirile de credit” (Raiffaisen) de Aurel Brote, 1 cor. 60 fileri. „Cartea statutarilor sâteni” de Cor. 60 fileri. „Statutele „Tovărășilor agricole”. Statutele „Însoțirilor de credit” (Raiffaisen). „Povețe pentru stîrpirea gândacilor de maiu”, 10 fileri. „De rea pe vinuri și favorurile”, înlesnirile. Ce le face legea în privința ei proprietarilor de vii. „Povețe pentru apărarea împotriva gândacilor, cari stredellesc muguri”, 10 fileri. „Scurtă povățuire la stîrpirea șocorilor de câmp”, 10 fileri. Toate cărțile de sus se pot procura de la comitetul central al Reuniunii agricole și de la toate librăriile din țară.

Oficială.

Onorata preoție este pofită a espeda toate taxele, cu cari restază singuraticile comune la fondul de pensiuene archidieceșan; asemenea s'e-și întocmescă și preoții înșiși astfel lucrurile, în cât în timpul cel mai scurt se vină în curent cu solvirile, spre a nu fi necesitați a solvi interese la timp.

Cărți și reviste.

Anuarul gimnasiului de stat din Sibiu pe anul școlar 1903/4, redactat de directorul gimnasiului Ștefan Ferenczy.

În fruntea anuarului stă portretul bine succes al directorului suprem districtual, Iosif Elischer, consilier reg. Urmăză istoricul serbarilor iubile, inaugurat de corpul profesoral la împlinirea lor 20 ani, de când prodirectorul I. Elischer funcționează în această calitate. Decursul serbarilor e povestit de directorul gimnasiului. Cu directorul cu tot au funcționat 21 profesori, dintr-o cari numai 1 provisor și 1 suplent. Într-o cari numai 1 cuprinși cateheții. Elevi pe anul școlar 1903/4 s'au înscris 622, în decursul anului au părăsit gimnasiul 50, rămînînd cu finea anului 570. Dintr-o acestia după confesiune au fost gr.-or. 215, gr.-cat. 84, rom.-cat. 160, ev.-lut. 25, ev.-ref. 42, unitari 8, israeliți 36. După naționalitate: Români 292, Magiari 216, Germani 59, un Slovac și 2 de altă naționalitate. Israelii sunt vocotii într-o cari naționali. Românii sunt deci în majoritate absolută. Limba română s'a propus numai ca studiu facultativ în 6 ore pe săptămână. În clasa I a) b) și c) nu s'a propus de loc. De ce? Nu înțelegem! Elevii trebuie să esopereze înviorarea părinților, ca să pôtă asculta limba română. Astfel apoi din 292 elevi români numai 122 au făcut examen și din acest studiu. Fiecare părinte se-și îndatoreze băiatul, ca să asculte cel dintău dintr-o toate studiile: limba română, de-și cu modul cum și cu ce rezultat se propune acest studiu, suntem nemulțumiți. Ca manuale, manualul de gramatică și literatură al lui Moldovan Gergely, apoi cartea de cetire a lui Popea și a lui Viciu Alexe. Studiul religiei i-s'a dat din partea Consistoriului archidieceșan atențiune deosebită. Elevilor gr.-or. li-s'a propus religiuina în 14 ore la săptămână prin cateheții Dr. Miron E. Cristea (cl. V—VIII), Lazar Triteanu (cl. III—IV) și Nicolae Vătășan (cl. I—II). Catechisarea elevilor gr.-cat. a provădut o protopresbiter Nicolae Togan.

Despre „Masa studenților” aflăm următoarele: Institutul de credit și economii „Albina” din Sibiu înca în luna Octombrie 1895 a creat instituțiunea „Masa studenților” pentru 50 studenți români săraci, cari cercetază școlile medii din loc cu progres bun și purtare morală deplin corespunzătoare.

În sensul ordinațiunii ministrului de culte și instrucțiune publică de la 15 Septembrie 1897 nr. 38.802, direcțiunea și corpul profesoral și în anul școlar trecut de mai multe ori a cercetat această instituțiune și în totdeauna au constatat ordine neescepționabilă, disciplină și curățenie.

„Masa studenților” stă sub supravegherea directorului esecutiv al „Albinei”, Partenie Cosma, afacerile de gospodărie ale instituțiunii le îndeplinește cu o îngrijire demnă de recunoștință dna Maria P. Cosma cu ajutoriul membrilor reuniunii femeilor române din loc; supravegherea sanitară o îndeplinește medicul practic Dr. Ilie Beu. În cursul anului școlar 1903/4 au beneficiat de la gimnasiul de stat 42 elevi începînd din cl. a II-a gimnasiul. (Urmăză numele beneficienților). Doi inși au solvit câte 12 cor. lunar pentru preabunul său. De beneficii „mesei studenților”, care constă din un prânz bun, servit într-o localitate deplin corespunzătoare cerințelor (edificiu „Albinei”) s'au bucurat tocmai acei studenți români săraci, cari mai mult au fost avisați la acesta.

Am reprodus cu plăcere aceste aprecieri, cari pot servi spre cinste și mângăiere întemeietorilor și conducătorilor actuali ai „Mesei studenților”.

În tot gimnasiul au fost 23 stipendiați, dintr-o cari 17 Români. Consistoriul archidieceșan și comuna Reșinari împart cele mai multe stipendii. La locul acesta atragem atențiunea celor de la conducerea comunei Reșinari, că stipendiile nu sunt create pentru a fi împărțite cu ori-ce preț; dacă nu concurează elevii vrednici, stipendiile au să rămână neîmpărțite. În anul acesta am văcut prânz stipendiați elevi de aceia, cari nu merită.

Inscrierile pentru anul viitor se fac în 1, 2 și 3 Septembrie st. n. Spicuitor.

Posta redacției.

Dlul G. M. paroch în T. Asemnarea competențelor preoțești a întârziat pôte din cauza amănărilor ce a suferit dezbaterile budgetului țării. De altcun pînă la finea lui Octombrie mai este timp. De astădată sperăm a face în cursul lunii Septembrie împărțirea banilor. Atunci vor prinde bine celor mai mulți,

Nr. 243 1904.

[188] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Deva, se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Boholț**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.
 2. **Chișcadaga** cu filia **Burue**, salariu: de la popor 440 cor., ajutoriu de la stat 360 corone, total 800 cor., cuartir și lemne.
 3. **Leșnic** cu filia **Dumbrăvița**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.
 4. **Nevoș**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.
 5. **Tâmpa**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.
 6. **Uroiu** cu filia **Cărpiniș**, salariu 600 cor., din care este un ajutoriu de stat de 120 cor. și lemne.
 7. **Varmaga**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.
 8. **Sânt Andreș** cu filiile **Sântohalm** și **Seulești**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.
- Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi se și subțernă cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat gr. or. Deva până la termenul susindicat, cu observarea, că reflectanții se se prezintă în vre-o Duminică ori sâmbătă la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și a se face cu noșcuți poporului, având cei aleși a instrua școlarii în cântări bisericesti și a cânta cu ei în biserică și a ține strana.
- Oficiul protopresbiterat Deva, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.
- Deva, 5/18 Iulie 1904.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 264 1904

[186] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători din comunele mai jos însemnate, protopresb. Cetatea-de-pătră, se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Berînța** împreună cu **Cărpiniș**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartitie de la popor, cuartir în natură și lemne de foc.
 2. **Fănațe**, cu salariu anual de 600 cor., din care 300 cor. repartitie de la popor, 300 cor. ajutoriu de la stat, cuartir în natură și lemne de foc.
 3. **Trestie**, cu salariu de 600 corone anual, din care 230 cor. repartitie de la popor, 370 cor. ajutoriu de la stat, cuartir în natură și lemne de foc.
 4. **Văleni**, cu salariu anual de 600 cor. repartitie de la popor, cuartir în natură și lemne de foc pentru odaia de învățământ.
- Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi se și subțernă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiterat până la termenul indicat, cu acea observare că reflectanții se se prezintă în vre-o Duminică sau sâmbătă la biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul, având cei aleși a instrua copiii de școală în cântările bisericesti și a cânta cu ei în biserică la sfânta liturgie.
- Oficiul protopresbiterat gr. or. Cetatea-de-pătră, în conțelegere cu comitetele parohiale.
- Fănațe, la 3 Iulie 1904.

Teodor Șovrea
adm. ppresbiter.

Nr. 565 1904

[182] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoresci vacante din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Unguraș, se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Ciumerna**, cu salariu de 600 cor. prin repartitie de la popor și grădina școlii.
 2. **Fizeș-Sânpetru**, cu salariu de 600 corone prin repartitie de la popor.
 3. **Rachiș**, cu salariu de 600 cor. prin repartitie de la popor, cuartir în edificiul școlii, grădina școlii, 4 orgii de lemne, din cari e a se încălzi și sala de învățământ și 4 corone ca pausal de cancelarie.
 4. **Stina**, cu salariu de 600 corone și cuartir în edificiul școlii, salariul prin repartitie de la popor.
- Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în comună în vre-o Duminică sau sâmbătă înainte de alegere la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări având a conduce cântările liturgice cu elevii.
- Cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare se vor așterne la subsemnatului oficiu protopresbiterat, în termenul deschis.
- Cuincuenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu în comuna respectivă.
- Oficiul protopresbiterat gr. or. Unguraș, în conțelegere cu comitetele parohiale.
- Fizeș-Sânpetru, 28 Iunie 1904.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 53.

[187] 1—2

Licitațiune minuendă.

Pentru darea în întreprindere a lucrărilor pentru acoperirea turnului de la biserică gr. or. rom. din **Gelmar** (p. u. Szászváros) se va ține licitațiune minuendă în 18/31 Iulie 1904 la 10 ore a. m. în cancelaria parohială din Gelmar.

Prețul strigării va fi cor. 1073-80. Cei ce doresc să liciteze au să depună vadiu de 5% de la prețul strigării. Planul, preliminarul și condițiile de licitare se pot vedea în fie-care zi la subsemnatul oficiu.

Gelmar, 4/17 Iulie 1904.

Oficiul parohial gr. or. rom.

I. Popovici
paroh.

Nr. 434 1904.

[183] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învățători în comunele mai jos numite din protopresbiteratele Sighișoara și Cohalm, se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Hetur**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul școlii și lemnele necesare de foc.
 2. **Criș**, cu salariu anual de 600 cor., și anume: 560 corone în bani gata, lemne de foc cu 40 cor. și cuartir gratuit în edificiul școlii.
 3. **Nadeșul-săsesc**, cu salariu anual de 600 cor., și anume: 300 cor. prin repartitie, cereale de la popor și folosința unui pământ de 2 $\frac{1}{2}$ jugere, 300 corone întregire de la stat.
 4. **Paloș**, protopresb. Cohalm, postul al doilea de învățatoriu, cu salariu anual de 600 corone plătit decursiv în trei rate semestrale prin repartitie de la popor, bani de cuartir, după împrejurările locale, lemne de foc, și în fine cuincuenalul după un serviciu neîntrerupt de 5 ani.
- Reflectanții la aceste posturi cu îndatorirea a provede instrucțiunea școlarilor de la 6—12 ani, și celor de la 13—15 ani, a-i instrua în cântările liturgice împreună cu tinerimea adultă, a le conduce, și a ține în Duminică și sâmbătorii strană în biserică, — se și așternă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat în Sighișoara (Segesvár) până la termenul indicat, cu îndatorirea a se prezenta în vre-o Duminică sau sâmbătorie în biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreții buni.
- Sighișoara, 30 Iunie 1904.
- Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Sighișoara și Cohalm, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 216 1904

[172] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Murș-Oșorhei, se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Erdősangeorgiu și Veta**, cu salariu anual de câte 600 cor. din repartitie, cuartir și grădină.
2. **Medeșfalău**, post împreunat cu cantoralul cu salariu de 600 cor.: 300 cor. din cassa bisericeii, 200 cor. de la popor și venitele cantonale compute în 100 cor., cuartir în edificiul școlar și grădină.
3. **Nasna**, cu salariu de 600 cor. din repartitie, grădină și relut de cuartir 20 cor.
4. **Petea de câmpie**, un post împreunat cu cantoralul, cu salariu de 360 corone, dîntre cari 172 cor. din lada bisericeii și 188 cor. din repartitie, și usufructul la 12 jug compute în 240 cor., cuartir în edificiul școlar și grădină.

Ca cantor va beneficia învățătorul pe lângă venitele de mai sus și de venitele stolare îndatinate. Întră candidați vor fi primiți numai concurenții, cari au absolvat în vre-un institut pedagogic confesional gr. or.

Cuincuenalele se compută de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sunt îndatorați a conduce în toate Duminicile și sâmbătorile cântările liturgice cu elevii și a se prezenta în vre-o Duminică ori sâmbătorie în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul, ear' suplicile de concurs instruite conform normelor din vigoare a le așterne subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul indicat, și cari pe lângă plata de concurs ar mai face pretensiuni și la cuincuenale după anii serviți în alte comune, au să-și espună acele pretensiuni în petițiunile lor de concurs, pentru-ca comunele se se știe orienta la alegere.

Nasna, 16/29 Iunie 1904.

Oficiul protopresbiterat gr. or. Murș-Oșorhei, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Russu
adm. prot.

Nr. 830 1904

[179] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de **protopresbiter** al tractului gr. or. **Agnita**, se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele parohiei centrale Agnita, după detragerea celor asigurate deja capelaului protopresbiterat.
 2. Dotațiunea protopresbiterului statutară prin concludul sinodului arhidiececan din 21 April 1900 sub nrul protocolului 116 în sumă de 1000 corone — din cari 400 corone se solvesc din fondul general administrativ al arhidiecesei, 130 cor. din fondul protopresbiterat și 470 de la parohii.
 3. Taxele recerute pentru visitațiunea canonică odată pe an, accidentii, esmisiuni și asistări la esamene a 10 cor. de la 34 parohii matere, și 3 filii.
- Reflectanții cu cualificațiunea normată în § 53 din Statutul organic și concludul congresual din 1888 nr. protocolului 111, au a și nainta cererile instruite conform normelor din vigoare, până la termenul indicat Preavener. Consistoriu arhidiececan.

Din ședința comitetului protopresbiterat gr. or. al tractului Agnita, ținută la 21 Maiu 1904.

Agnita, în 25 Maiu 1904.

Nicolae Gavrea **Georgiu Borzea**
adm. prot. not. com. prot.

Nr. 210 1904.

[185] 2—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor învățătoresci la școlile populare din comunele mai jos însemnate prin acesta se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Chinești**, salariu 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne de foc.
2. **Ciceu-Corabie**, salariu 600 cor., din cari 400 cor. din repartitie și 200 cor. ajutoriu de stat, cuartir în școală ce se va edifica, grădină și lemne de foc.
3. **Ciceu-Gurgești**, salariu 600 cor., din cari 400 cor. din repartitie și usufructul alor 10 jug. pământ comasat în preț de 200 cor., cuartir și grădină.
4. **Ciceu-Hășmaș**, salariu 600 corone, din cari 300 din repartitie și 300 cor. ajutoriu de stat, cuartir, grădină și lemne de foc.
5. **Gărbou**, salariu 600 cor., din cari 200 cor. din repartitie și 400 corone ajutoriu de stat, cuartir și lemne de foc.
6. **Gostila**, salariu 600 cor., din cari 350 cor. din repartitie și 250 cor. ajutoriu de stat, grădină, cuartir și lemne de foc.
7. **Muncel** cu filia **Falcuș**, salariu 600 cor., din cari 242 cor. din repartitie și 358 cor. ajutoriu de stat, cuartir și lemne de foc.

Concurenții au să și așternă rugărilor în scrise conform legilor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterat în termenul deschis, și se recere de la ei, ca să fie din naștere gr. or., se se prezenteze înainte de alegere în vre-o Duminică ori sâmbătorie la biserică spre a-și dovedi desteritatea în cântări, se instrueze elevii în cântările liturgice și se cânte cu ei la sfânta liturgie în tota Duminică și sâmbătorie; ear' în petițiunile lor concursuale se și formuleze pretensiunile cu privire la cuincuenalii.

Dej, 30 Iunie 1904 st. v.

Oficiul protopresbiterat gr. or. Dej în conțelegere cu comitetele parohiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 516 1904.

[174] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învățători în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Orăștie, prin acesta se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Balșa**, un post, salariu 600 cor. din repartitie, cuartir în natură și lemne de foc.
2. **Homorod-Suseni**, școală comună cu Homorod-Joseni, salariu 600 corone, cuartir și lemne de foc.
3. **Mermezen**, salariu 600 cor., cuartir în edificiul școlii și 4 m lemne de foc.
4. **Mada**, salariu 600 cor., cuartir liber și lemne de foc.
5. **Renghet**, salariu 600 cor. din cari 400 cor. din repartitie ear' 200 din interesele imprum. de stat, lemnele de lipsă la încălțirea școlii de la comuna politică și cuartir liber.
6. **Pischița**, salariu 440 cor. în bani, un agru de 2 $\frac{1}{2}$ jug. de prima clasă prețuit cu 120 cor. arândă anuală, 4 jug. de pășune pentru 10 vite mari sau 50 de oi, calculată în 36 cor., o parte de pădure socotită în 4 cor. Total 600 cor. Pentru conferență 10 cor. 2 stângini de lemne pentru încălțitul școlii și odăii învățătorului și cuartir liber în odaie.
7. **Poiana**, salariu 600 cor. din repartitie de la popor, 26 corone pentru conferență și scripturistica, cuartir liber în edificiul școlii, grădină de legumi, lemnele necesare de foc și dacă respectivul va fi în stare de a forma în decursul anului dintră elevii școlii sau tinerimea adultă un cor de cel puțin 2 voci, va primi un onorariu de 50 cor.

Recurenții, cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii serviți în alte comune, au să și espună acelea pretensiuni în petițiunile lor de concurs, pentru-ca comunele se se știe orienta la alegere.

Învățătorii aleși sunt obligați a instrua elevii în școală de repetițiune și de pomărit, a învăța cântările bisericesti și a cânta cu ei în biserică. Cei cari vor dovedi că sunt apți de a instrua în cor, vor fi preferați.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în vre-o Duminică sau sâmbătorie în comuna respectivă spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesti și tipic.

Concursurile instruite prescisele din vigoare au a se așterne în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterat.

Oficiul protopresbiterat gr. or. Orăștie, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Orăștie, 21 Iunie 1904.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Mare surprindere!

Nici când nu se mai da ocaziunea
această!

500 bucăți pentru fl. 1-95

Un admirabil orologiu de precisiune aurit, cu mers regulat, 3 ani garanție și lanț potrivit, 1 cravată modernă de metasă pentru domni, 3 batiste fine, 1 inel frumos cu imitație de piatră scumpă, 1 admirabil portmoneu de piele, 1 oglindă de buzunar, 1 păcherie de bumbi pentru manșete, 3 bumbi de piept 3% aur-dubl. cu mecanism patent, recuise de scris (nichel, prima), un dragălaș album cu chipuri (conține 36 chipuri cele mai frumoase din lume, 1 broș elegant pentru dame (noutate parisiannă), 1 păr. de butoni de simli-brilant, foarte înșelători, 3 obiecte de haz (potrivite pentru tineri și bătrân), 20 obiecte importante de corespondență și alte 400 diferite obiecte, de lipsă în casă. Tote împreună cu orologiu, care singur e vrednic bani, costă numai fl. 1-95. Se pot procura pe lângă ramburs sau trimițându-se banii înainte de la

Wiener Central-Versandthaus
P. Lust, Krakau, nr. 120.

NB, Pentru obiectele neconveniente se retrimite banii.

„CORVINEANA“

institut de credit și economii, societate pe acții în Hunedóra.

Convocare.

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „CORVINEANA“ societate pe acții se invită în virtutea § ului 19 din statute și în sensul hotărârii adunării generale ordinare din 6 Martie n. a. c. la

I-a Adunare generală extraordinară

care se va ține în Hunedóra la **21 August n. 1904** la 2 ore p. m. în localul institutului.

Obiectele sunt:

1. Alegerea unui president conform §. 23 din statute.
2. Modificarea statutelor.
3. Esmiterea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal.

Domnii acționari, cari voesc să participe la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune în înțelesul § ului 20 din statute la cassa institutului acțiile, eventual documentele de plenipotență, cel mult până în 19 August st. n. 1904. Li-se atrage atențiunea domnilor acționari asupra §. 27 din statutele institutului, carele prescrie, cumcă pentru a se pută decide modificarea statutelor se recere ca în adunarea generală să fie reprezentate cel puțin jumătate din acțiile esmise.

Domnii acționari li-se pune la dispoziție proiectul pentru modificarea statutelor cu 8 zile înainte de ținerea adunării generale în localul institutului în orele oficiose.

Hunedóra, la 14 Iulie 1904.

(184) 2—2

Diracțiunea.